



basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS/ NATIONAL SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

2022

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 3

Palomoka ya matlakala a tlhahlo ya go swaya ke 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephepotšišo le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE PEDI.
KAROLO YA A: Ditaodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano (2 x 25) (50)
2. Araba potšišo E TEE KAROLONG YA A le dipotšišo TŠE PEDI KAROLONG YA B.
3. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.
4. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5. Beakanya taodišo le mehuta ye mengwe ya ditšweletšwa (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o dire padišišo/palobohlatse. Peakanyo e tšwelele PELE ga taodišo le ditšweletšwa tšeo.
6. Peakanyo e swanetše go bonagala gabotsebotse gore ke peakanyo. Ka gona o eletšwa go thala mothalo go putlaganya peakanyo ye nngwe le ye nngwe.
7. O eletšwa kudukudu go diriša nako yeo o e filwego ka tsela ye:
KAROLO YA A: Metsotso ye e ka bago ye 100
KAROLO YA B: Metsotso ye e ka bago ye (2 x 40) 80
8. Nomora dikarabo go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Hlogo ga se ya swanela go akaretšwa ge go balwa mantšu.
10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a 400–450 (diteng fela).

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, palobohlatse gammogo le sebopego.

- 1.1 Pitša ya maano ga e apewe gabedi. [50]
- 1.2 Le lehono le, ke sa maketše. [50]
- 1.3 Phadišano ya bommasebotsana. [50]
- 1.4 Ge nka ba Tona ya Thuto ka Afrika-Borwa. [50]
- 1.5 Mekgatlo ye mentši ya dipolitiki e ka senya temokrasi ya naga. [50]
- 1.6 Leleme ke mahlophaasanya. [50]
- 1.7 Lekodišiša diswantšho tše tša ka tlase ka kelohloko gomme o kgethe SE TEE sa tšona o ngwale taodišo. Dikgopolo tša gago di nyalelane le tše di tšwelelago seswantšhong.

1.7.1

[Mothopo: www.medicabazaar.com]

[50]

1.7.2



[Mothopo: www.petco.co.za]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO**POTŠIŠO YA 2**

Araba dipotšišo TŠE PEDI go tše tshela tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a 180–200 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano. O tla fiwa meputso ya diteng le peakanyo, polelo, mongwalelo, palobohlatse gammogo le sebopego.

2.1 LENGWALO LA SEGWERA

O utollotše gore mogwera wa gago wa potego o phatlaladitše sephiri sa gago dikgokaganong tša leago, mo ngwalele lengwalo o mmotše maikutlo a gago mabapi le se a se dirilego.

[25]**2.2 BOITSEBIŠOPHELO LE LENGWALO LA GO TIIŠETŠA KGOPELO**

O bone kwalakwatšo ya mošomo wa bootledi dikantorong tša masepala wa geno. Ngwala boitsebišophelo le lengwalo la go tiišetša kgopelo ya mošomo wo. Boitsebišophelo bja gago bo akaretše tše di latelago:

- Tša dithuto
- Maitemogelo a mošomo
- Dihlatse

[25]**2.3 TŠA BOPHELO BJA MOHU**

Moagišane wa geno yo e bego e le mookimogolo bookelong bja kgauswi o robetše boroko bjo bogolo. Ba lapa ba go kgopetše gore o ba thuše ka go ngwala tša bophelo bja mohu yo. Tia di lle.

[25]**2.4 POLELO**

Bahlahli ba dipapadi tša go fapana tša naga ba tlile go etela motse wa geno go kgetha dibapadi tše kaone tša go emela naga. Bjalo ka modulasetulo wa lekgotla la dipapadi motseng wa geno, efa polelo ya go hlohleletša dibapadi go ntšha ka ga tšhwene mohlang woo.

[25]**2.5 ATHIKELE/TAODIŠWANA YA KGATIŠOBAKA**

Motseng wa geno go na le dikwefa tše di beago ditšhipi tša go hlaba maotwana a difatanaga bošego ka maikemišetšo a go hula le go hlokofatša bengdifatanaga le banamedi. Ngwalela kgatišobaka ya *Tšwelopele* mo o lemošago badudi ka tlhobaboroko ye.

[25]**2.6 DITSHWAYATSHWAYO**

O be o lebeletše lenaneo la thelebišene le le sa go šaletšego inong. Ngwala ditshwayatshwayo ka lenaneo le.

[25]

PALOMOKA YA KAROLO YA B:
PALOMOKA YA TLHAHLOBO:

50
100